

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ

KÜLTÜREL YETERLİK

- **İçindekiler**

Kültür
Kültürel faktörler
Kültürel yeterlik
Neden Kültürel Yeterlik
Hemşirelikte Kültürel Yeterliliğin Önemi
Kültürel Olarak Yeterli Bakım İçin
Bileşenler
Kültürel Olarak Yeterli Olmak İçin
Kültürel Yeterliliğin Yararları
Kaynaklar

- **Öğrenim Hedefleri**

Kültürün sağlık için önemini bilir ve açıklar
Kültürel yeterliliğin tanımını bilir ve açıklar
Kültürel değerlendirme yapar
Kültürel yeterliliğin önemini bilir
Kültürel yeterliliklerini nasıl geliştireceklerini bilir.
Kültürel yeterliliklerini hemşire ve hasta için yararlarını bilir

Kültür

- **Kültür**, insan toplumlarında bulunan sosyal davranış, kurum ve normların yanı sıra bu gruptaki bireylerin bilgi, inanç, sanat, kanun, gelenek, yetenek ve alışkanlıklarını da kapsayan bir kavramdır. Kültür genellikle belirli bir bölge veya konumdan kaynaklanır veya ona atfedilir.

Örneğin belirli jestler, iletişim yöntemleri veya diğer ifade araçları, giyinme biçimleri, yemek yeme, belirli yiyecekler ve bunların hazırlanması, yaşam tarzı, alışkanlıklar ve kötü alışkanlıklar vb. kapsayan karmaşık bir bütündür Belirli bir grup birey için tipiktir. Kültürel çeşitlilik insan yaşamının temel özelliklerinden biridir.

Kültürel faktörler

- Kültürel faktörler, bireyin sağlığı ve hastalığı nasıl algıladıklarını etkiler. Aynı zamanda birey sağlığını nasıl koruyacağını, nasıl yükselteceğini, hastalık ortaya çıktığında nasıl tedavi edileceğini kültürüne göre seçmek ister.
- Farklı kültürlerden gelen bireylerin etnik yapıları, dinsel farklılıkları, kültürel geçmişleri, hastalıklara bakış açıları ve beklentileri durum ve olaylara göre farklılık göstermektedir.

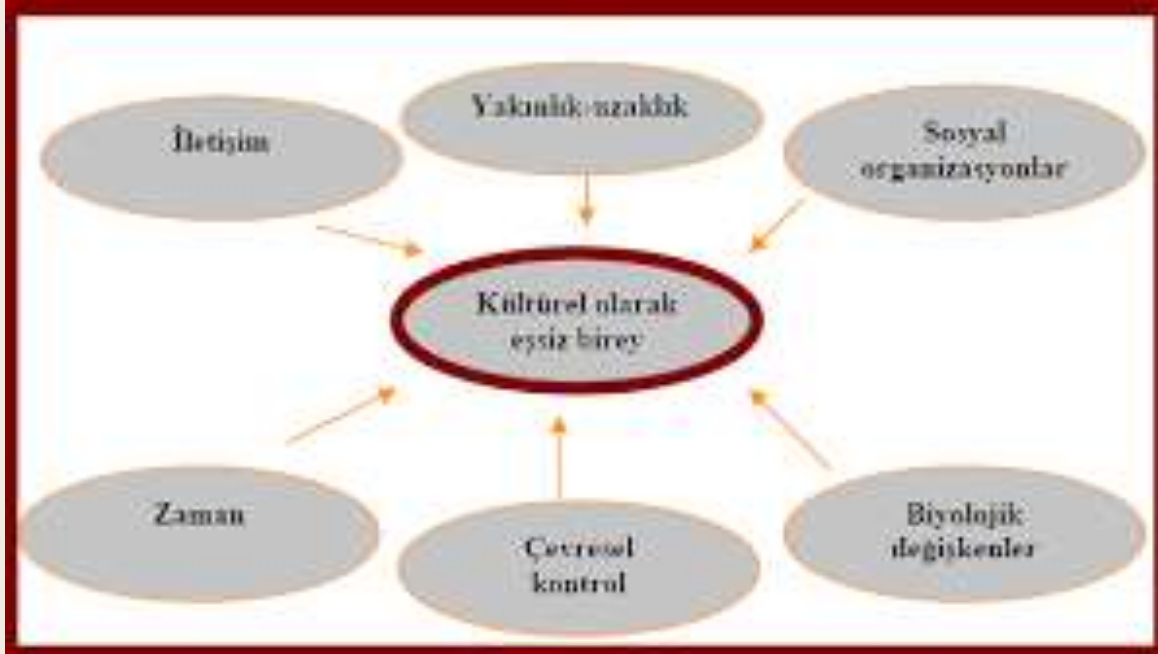

Kültür ve Sağlık

- Kültür bireylerin öz bakım uygulamalarında, diyet kısıtlamalarında ve ilaca uyumlarında etkili bulunmuştur. Geleneksel inançlar ve fikirler, kolektivizm, aile ve akrabalık bağları, kadercilik, kültürel normlar ve normatif düşünce, ilaç uyumunda ve tamamlayıcı/alternatif tıp kullanımında kritik rol oynamaktadır.
- Benzer şekilde, kültürel inançlar ve sosyal normlar, bireylerin semptomlarını nasıl yorumladıklarını ve bunlara nasıl tepki verdiklerini etkilemektedir.
- Geleneksel inançlar, kültürel gruplar arasında reçete edilen diyetlere bağlılık üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bazı kültürlerde, kadercilik ya da sağlığın, hastalığın ve hatta ölümün önceden belirlenmiş ve bireyin kontrolü dışında olduğu inancı önerilere uymayı engellemektedir.
- Bireylerin ilaç tedavisini kabul etme kararlarında kültür önemli bir etkiye sahiptir. Kadercilik ve normatif düşünce, bu kültürel grupta öz bakımın izlenmesinde olumsuz bir rol oynamıştır.

- Yapılan bir araştırmada obezite araştırmalarını desteklemek için yüz milyonlarca dolarlık fon sağlanmasına rağmen, çocukluk çağı obezitesi, özellikle ırksal ve etnik azınlıklardaki çocukların sağlığını olumsuz yönde etkilemeye devam ettiği ve kültürel davranış kalıplarının bunun üzerinde etkili olduğu açıklanmıştır. Kültürel gıdalar ve aile yemekleri gibi bakım uygulamaları çocukluk çağı obezitesinde koruyucu faktörlerdir ve özendirilmelidir.
- Yapılan bir meta analizde bulgular, sağlığı koruyucu kültürel belirleyicilerin bireysel dayanıklılığı destekleyebileceğini ve yerinden edilmiş mültecilerde post travmatik stres bozukluğu riskini azaltabileceğini göstermiştir.
- Yapılan sistematik derlemede Vietnamlı yetişkinlerin benzersiz sağlık inançlarını ve uygulamalarını takdir etmek, kültürel olarak uyumlu müdahaleleri tasarlamak ve test etmek sağlık hizmetlerinin sunumunda önemli olarak belirlenmiştir.

Hemşirelikte kültürel yeterlilik son yıllarda giderek daha önemli hale geldi.

- Hemşirelik, sürekli olarak gelişen, değişen durumlara uyum sağlayabilen bir meslektir. Sosyal kurallar ve beklentilerdeki değişimler, yeni tıbbi tedavilerin keşfi, teknik sistemlerdeki gelişmeler çağdaş hemşirelik uygulamalarının şekillenmesinde yardımcı olmuştur.
- Dünya’da toplumların **giderek çok kültürlü yapıya dönüşmesi** ve **kültüre özgü yeterli bakımın verilmesi** gerekliliği hemşireliği önemli derecede etkilemiştir.

- Kültürel yeterlik kavramı, 1989 yılının başlarından itibaren akademik disiplinlerde yer almaya başlayan yeni bir kavramdır.
- Çok kültürlü toplumlarda, sağlık bakım profesyonellerinin kültürel yeterliğe sahip olmaları gerekmektedir ve bu gereklilik toplum tarafından beklenmektedir. **Kültürel yeterliğe olan ilgi, hastaların kültürel özellikleri konusunda yürütülen araştırmalarda ortaya konmuştur.**

Farklı isimlendirmeler

- **Kültürel yeterlik dinamik, değişken, sürekli bir süreçtir.**
- “Transkültürel hemşirelik”, “kültürel olarak uygun hemşirelik bakımı”, “kültürel olarak duyarlı hemşirelik bakımı”, “etnik hemşirelik bakımı”, “kültür bakımı”, “kültürel uygunluk” veya “kültürel olarak uygun bakım”

- Klinik ve kültürel yeterliliğin evrimi yüzyıllar öncesine dayanmaktadır.
- Uygun yetiştirme ve eğitim, kültürel açıdan en yetkin atmosferle en kaliteli hizmetleri sunan daha iyi bir hemşirelik mesleğine ulaşmaya yardımcı olabilir.
- Kültürel yeterli verilmeyen bakım, **hemşire ile bakım alan birey arasında kültürel çatışma, kültürel boşluk, kültürel ağrı ve kültürel şoka** neden olabilir.

- **Kültürel farklılıklar sadece bakım alan bireyleri değil hemşireleri de etkilemektedir.** Hemşireler kültürel farklılıklarından dolayı kendini dışlanmış hissedebilir.
- Literatürde baskın kültürden farklı dil, gelenek ve ideolojilere sahip olan hemşirelerin iş yerlerine iyi uyum sağlayamadıkları vurgulanmıştır.
- **Örneğin,** Çinli göçmen hemşirelerin halkın önünde batılı bir şekilde hareket ettikleri ve özel yaşamında ise Çin geleneklerine geri döndükleri belirtilmiştir.
- Yine Birleşik Krallık'taki göçmen hemşireler ve Avustralya'daki Japon hemşireler, kültürel inanç ve uygulamalarının bazı bölümlerini koruduklarına işaret edilmiştir.
- Avustralya sağlık sistemi uluslararası hemşire alımına dayanmaktadır. Farklı kültürden gelen bu hemşireler destekleyici bir çalışma ortamında çalışmazlarsa, bu durumun onların ruh sağlığına zarar verebileceği, sonuçta hasta bakımından da ödün verebilecekleri açıklanmıştır

Kültürel yeterlik

- Hastaların kültürel özelliklerine uygun hizmet ve bakımı sağlamak için, hemşireler tarafından gereken bilgi, beceri, tutum, ve kişisel tutum uygulamasıdır.
- Hemşirelerin hasta gruplarının kültürünü bilmesi ve anlaması etkili hemşirelik bakımının sunumu için çok önemlidir.
- Hemşirelikte kültürel yeterlilik, kültürel geçmişlerine bakılmaksızın çok çeşitli insanlarla çalışabilme ve onlara bakabilme becerisini ifade eder.
- Her geçen gün daha da çeşitli ve karmaşık bir dünyada, kültürel olarak yeterli hemşirelik bakımı hiç bu kadar kritik olmamıştı.

Neden Kültürel Yeterlik

- Vydelingum (2006) makalesinde, Murphy ve Macleod-Clark, Bond, Kadron-Edgren ve Jones, Spence, Blacford'un etnik merkezli görüşler çalışması;
- Hemşireler tarafından azınlık hastaların genellikle bir sorun olarak düşünüldüğü, günlük rutine uygun olmayan durum olarak algılandığı belirtilmiş, ayrıca azınlıklarla teröpotik ilişki geliştirmeye çalışan hemşirelerin bütüncül bakım yönünün eksikliği ortaya konmuştur.
- Bond, Kadron-Edgren ve Jones, farklı kültürden hastalarla ilgili olarak hemşire öğrenciler ile profesyonel hemşirelerin bilgi ve tutumlarını değerlendiren bir çalışma yürütmüşlerdir.
- Bu çalışma mezuniyet öncesi ve mezuniyet sonrası hemşirelik programlarının, özel kültür grupları hakkında bilgi birikimi ve beceri sağlamada kısmen sınırlı olduğunu göstermiştir.

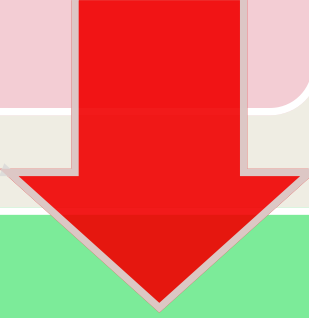
- Yapılan çalışmalardaki yaygın tehdit olarak farklı kültürden gelen hastaların bakımında kültürel yeterliğin eksikliği fark edilmiştir.
- Kültürel yeterlik eksikliği, hatalı anlama, güven eksikliği, iletişim ve olumlu ilişkinin kurulmasında engellerle sonuçlanan, etnik merkezli odaklanmanın bir sonucu olarak kültürel çatışma gösterilmiştir

Hemşirelikte Kültürel Yeterliliğin Önemi

1. Hasta merkezli bakımın geliştirilmesi: Kültürel yeterlilik, hemşirelerin hastalarının bireysel ihtiyaçlarına, inançlarına ve değerlerine uygun bakım sağlamalarına olanak tanır. Sağlık hizmeti sağlayıcıları ve hastalar arasında güveni, iletişimi ve işbirliğini teşvik eden hasta merkezli bir yaklaşımı teşvik eder.

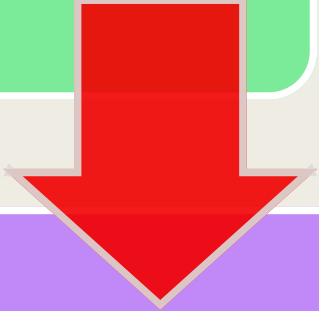

2. Sağlık hizmetlerine erişimdeki engellerin aşılması: Kültürel açıdan yetkin bakım, bireylerin uygun sağlık bakımını aramasını veya almasını engelleyebilecek dil, kültürel normlar ve sağlık hizmeti inançları gibi engellerin ortadan kaldırılmasına yardımcı olur. Hemşireler bu faktörleri anlayarak ve bunlara saygı göstererek bakıma erişimi iyileştirebilir ve sağlıkta eşitliği teşvik edebilir.

Hemşirelikte Kültürel Yeterliliğin Önemi

3. Güven ve uyum oluşturmak: Kültürel açıdan yetkin hemşireler, hastaların kültürel kimliklerine ve değerlerine saygı göstererek hastalarla güven ve yakınlık kurarlar. Bu, hastaların bilgi paylaşmada, açıklama aramada ve sağlık hizmetleri kararlarına aktif olarak katılmada kendilerini rahat hissettikleri bir ortam yaratır.

4. Hasta sonuçlarının iyileştirilmesi: Kültürel açıdan yetkin bakım, hasta sonuçlarının iyileştirilmesiyle ilişkilendirilmiştir. Hemşireler sağlık davranışlarını, tedaviye uyumu ve sağlık eşitsizliklerini etkileyen kültürel faktörleri anlayıp ele aldıklarında daha etkili bakım planları ve müdahaleleri tasarlayabilirler.

Kültürel Olarak Yeterli Bakım İçin Bileşenleri

4. Bileşen mevcuttur.

1. Kültürel Dünya Görüşü

- Bireysel bir kültür hakkındaki genel algı ve inançlar olarak tanımlanan kültürel dünya görüşü, kültürel olarak yetkin bakımda önemli bir rol oynar.
- Hemşirelerin çeşitli kültürlerin kültürel dünya görüşlerinin farkında olması ve bu kültürler hakkında var olabilecek tüm klişeleri veya efsaneleri ortadan kaldırmak için aktif olarak çalışması gerekir.

2. Kültürel Farklılıklar

- Kültürel farklılıklar, belirli bir kültür içinde sürdürülen sayısız gelenek, inanç ve değere ve bir kültürden diğerine var olabilen farklılıklara işaret eder.
- Hastalar ve hemşireler arasındaki kültürel farklılıklar istenmeyen sonuçlara yol açabilir, bu nedenle hemşirelerin kültürel farklılıkları anlamak ve aralarındaki boşluğu kapatmak için çalışmaları önemlidir.

3. Kültürel Uygulamalar ve Dünya Görüşleri

- Kültürel uygulamalar, paylaşılan inançlara ve geleneklere dayalı bir kültür veya alt kültürün tezahürüdür.
- Çeşitli kültürel uygulamalar ve dünya görüşleri hakkında farkındalık, hemşirelerin hastalara kişiselleştirilmiş ve özenli bakım sağlamasına yardımcı olabilir.

4. Kùltùrlerarası Beceriler

- Hemşireler yalnızca farklı bir kùltürden bir kişinin bakış açısını anlamasına değil, aynı zamanda onlarla etkili ve saygılı bir şekilde etkileşim kurmasına olanak tanıyan bir tür kişilerarası beceri olan kùltùrlerarası beceriler, hemşirelik iş gücünde hayati öneme sahiptir. Hemşirelerin hastalarına şefkatli bakım sağlayabilmeleri için kùltùrlerarası becerilere ihtiyaçları vardır.

Kültürel Olarak Yeterli Olmak İçin:

1. Öz değerlendirme ve farkındalık:

Hemşireler kendi önyargılarını, varsayımlarını ve kültürel inançlarını belirlemek için öz değerlendirme yapmalıdır. Bu önyargıları tanımak ve bunlara meydan okumak, kültürel yeterliliği geliştirmenin ilk adımıdır.

2. Kültürel eğitim ve öğretim:

Hemşireler kültürel eğitim ve öğretim fırsatlarını aktif olarak aramalıdır. Bu, kültürel yeterlilik, çeşitlilik ve kültürler arası iletişime odaklanan atölye çalışmalarına, seminerlere veya çevrimiçi kurslara katılmayı içerebilir.

3. Kültürel bilgi oluşturmak: Hemşireler, hizmet verdikleri popülasyonun kültürel geçmişi, gelenekleri, inançları ve sağlık uygulamaları hakkında kendilerini eğitmelidir. Bu bilgi, hemşirelerin hastaların bakış açılarını daha iyi anlamalarına ve bakımlarıyla ilgili bilinçli kararlar almalarına yardımcı olur.

4. Etkili iletişim: İletişim kültürel yeterliliğin anahtarıdır. Hemşireler, aktif dinleme, gerektiğinde tercüman kullanma, sözsüz ipuçlarına ve beden diline dikkat etme gibi etkili kültürlerarası iletişim becerilerini geliştirmelidir.

5. Sürekli öğrenme ve gelişme: Kültürel yeterlilik yaşam boyu bir yolculuktur. Hemşireler sürekli öğrenmeyi benimsemeli, hastalardan ve meslektaşlarından geri bildirim almalı, kültürel yeterlilik becerilerini ve uygulamalarını sürekli değerlendirmeli ve geliştirmelidir.

Ayrıca;

- Başkalarından Öğrenmeye Açık Olun
- Hastalarla Ortak Zemin Oluşturun
- Kültürel Yeterlilik Eğitimine Katılın
- Kültürel Önyargıların Farkında Olma
- Kültürel Değerlendirmelerin Hasta Bakım Planlarına Dahil Edilmesi
- Sağlık Kurumlarında Kültürel Olarak Hassas Politikalar ve Uygulamaların Savunuculuğu

Ayrıca;

- Anlatım
- Vaka çalışmaları
- Grup Tartışması
- Yurt dışı deneyimleri
- Yurtdışında öğretim
- Klinik deneyimler
- Mentörlük ve danışmanlık
- Misafir öğretim elemanları
- Vaka analizleri
- Eğitim ortaklıkları
- Videolar
- Tiyatro
- Kültürel daldırma
- Kültürleri anlatan romanlar
- Makaleler
- Belgesel diziler
- Kurslar
- Filmler
- Kongreler
- Medya
- Seminerler

- Rol playler
- Çalıştaylar
- Proje ortaklıkları
- Değişim programları
- Farklı kültürlerden bireylerle etkileşim
- Dersler
- Toplum hizmeti
- DVD
- Drama
- Eğitim programları
- Kişilerin kendi kültürünü araştırması
- Mobil uygulama temelli kültürel yeterlilik eğitimi
- Sanal hasta
- Kompakt Diskler (CD)
- Resimler
- Fotoğraflar
- Şiirler
- Kültürel bakım ile ilgili çizimler
- Farklı kültürlere yapılan gezi ve gözlemlerin raporlama
- Modellerin kullanılması

Kültürel Yeterliliğin Yararları

Hemşire Açısından Kültürel Yeterliliğin Yararları

- Kültürel yeterlilik bakımın kalitesini artırır.
- Kültürel yeterlilik iş stresi ve tükenmişliği azaltır.
- Kültürel yeterlilik hemşirelerin iş memnuniyetini artırır.
- Kültürel yeterlilik bakım verenlerin bilgi ve becerisini artırır.
- Kültürel yeterlilik mesleki deneyimi ve çalışanlar arasındaki saygıyı geliştirir.
- Kültürel yeterlilik hemşirenin hastayla etkin iletişim kurmasını sağlar.
- Kültürel yeterlilik hastayla karşılıklı saygı ve ortak karar vermeyi olumlu etkiler.

Kültürel Yeterliliğin Yararları

Bakım Alan Birey Açısından Kültürel Yeterliliğin Yararları

- Kültürel yeterlilik, bakım alan farklı kültürden bireylerin **anksiyetesini azaltır.**
- Kültürel yeterlilik, azınlık ve hizmet alamayan nüfus için **sağlık bakım çıktılarının iyileşmesini sağlar.**
- Kültürel yeterlilik, bakım alan **bireyin memnuniyetini artırır.**
- Kültürel ve dil yeterliliği olan bakım, bireyin bakım verenle **etkili iletişim kurmasını, kararlara katılmasını sağlar.**
- Kültürel yeterlilik bakım alan **bireyin iyileşmesini hızlandırır.**

Gösteriş" bir insanın kültürel zayıflığını yansıtma halidir...

